

Samen vooruit

Op weg naar een stevige
sociale basis in Amsterdam

Stedelijk kader 2020-2023

Inhoudsopgave

Hannah	3
Voorwoord	3
1 Inleiding	4
1.1 Waarom een stedelijk beleidskader?	4
1.2 Hoe kwam dit kader tot stand?	4
1.3 Hoe draagt dit kader bij aan de prioriteiten van het college?	4
2 Waar werken we aan?	5
2.1 Vergroten herkenbaarheid	5
2.2 Gebiedsgerichte uitvoering	5
2.3 Intensiveren in ontwikkelbuurten	6
3 Ontwikkelingen, doelgroepen, uitvoerders	6
3.1 Welke ontwikkelingen beïnvloeden onze opgave?	6
3.2 Voor wie is de sociale basis belangrijk?	6
3.3 Wie bouwen aan een stevige sociale basis?	6
4 Uitwerking Bouwstenen	8
4.1 Bouwsteen 1: Verbondenheid en betrokkenheid Amsterdammers zetten zich in voor elkaar	8
4.2 Bouwsteen 2: Samenredzaamheid Perspectief dankzij een sterk netwerk voor alle Amsterdammers	8
4.3 Bouwsteen 3: Zelfredzaamheid en ontplooiing Laagdrempelige faciliteiten voor Amsterdammers	9
5 Principes en voorwaarden	10
5.1 Leidende principes	10
5.2 Voorwaarden samenwerking	10
5.3 Voorwaarden uitvoering activiteiten	11
Bijlage 1: Amsterdammers naar sociale opgave	11
Bijlage 2: Toelichting op de rol van de overheid	12
Bijlage 3: Beleid en organisatie	12
Bijlage 4: Begrippenlijst	14

Hannah

Hannah is 52 jaar oud. Ze komt uit Egypte, maar woont al achttien jaar in Nederland. Sinds 2015 heeft ze een flatje in de Vogelbuurt in Amsterdam Noord. Haar man is twee jaar geleden overleden. Sinds zijn overlijden stapelen de schulden zich op. Door haar overgewicht heeft Hannah suikerziekte gekregen. Ilias, Hannahs zoon, is 19 jaar oud. Hij heeft zijn opleiding niet afgemaakt en heeft geen werk. Hij zit hele dagen op de bank te gamen. Hannah heeft moeite met de Nederlandse taal. Daardoor heeft ze weinig aanspraak in de buurt en bijna geen vriendinnen, en voelt zich eenzaam. Af en toe heeft ze contact met haar buurvrouw Sherida, die vrijwilliger is in het huis van de Meeuw.

Op een dag spreekt buurvrouw Sherida Hannah aan in het trappenhuis en nodigt haar uit om mee te doen met de net opgezette wandelclub. Sherida wil graag werken aan haar gezondheid en het lijkt haar leuk als Hannah meedoet. Hannah verzamelt al haar moed en waagt de stap.

Tijdens het wandelen ontmoet Hannah Truus, die problemen blijkt te hebben met het bijhouden van haar administratie. Truus neemt Hannah mee naar het Formulierencafé. Zij wordt geholpen door Eddy, die samen met haar de administratie op orde brengt. En ze gaat aan de slag met haar schulden. Hannah gaat steeds vaker naar de Meeuw, waar ze ook een taalmaatje vindt, met wie ze Nederlands oefent. Door de contacten en de hulp die Hannah heeft gekregen, is ze weerbaarder en zelfverzekerder geworden. Uiteindelijk durft ze zelfs samen met haar zoon hulp te zoeken bij maatschappelijk werk, om ook zijn situatie te verbeteren.

Het bezoek dat Hannah van plan was te brengen aan haar huisarts om haar bloed te controleren, heeft ze afgezegd: omdat ze meer beweegt, heeft ze haar suikerziekte beter onder controle. In plaats daarvan heeft ze een afspraak gemaakt bij een klantmanager van werk en inkomen, die spreekuur heeft in de Meeuw. Samen kijken ze naar de mogelijkheden die Hannah heeft om (parttime) aan het werk te gaan.

Voorwoord

In Amsterdam wonen veel mensen als Hannah. Juist voor hen is er de sociale basis: het breed en laagdrempelig aanbod van activiteiten en ondersteuning in de eigen buurt of wijk, om zelfredzaam te zijn, talenten te ontwikkelen en mee te doen in de stad. De sociale basis is het fundament dat de zorg en ondersteuning in de stad stabiliteit geeft. Een fundament waar het brede bestuur van stad en stadsdelen in gelooft en waarvoor zij enorme waardering heeft. Een fundament dat we samen vormgeven: inwoners, vrijwilligers, professionals en ambtenaren. Daarom is dit kader met inbreng van veel betrokkenen tot stand gekomen. Het dient als leidraad voor verdere samenwerking, en als inspiratiebron voor meer verbinding en versteviging van wat er is in onze dynamische stad.

Voor de Hannahs en Eddy's van Amsterdam.

Simone Kukenheim, wethouder Zorg, Jeugd(zorg), Beroepsonderwijs en Sport
Marjolein Moorman, wethouder Onderwijs, Armoede en Inburgering
Rutger Groot Wassink, wethouder Sociale Zaken, Diversiteit en Democratisering

1 Inleiding

In een stevige sociale basis wordt maximaal ingezet op het ontdekken van talenten en benutten van kansen en mogelijkheden van Amsterdammers om mee te kunnen doen. Door ondersteuning op maat vanuit Amsterdammers zelf te organiseren, ontstaat een belangrijke preventieve werking. Zo kan met laagdrempelige, lichtere vormen van hulp en steun de behoefte aan zwaardere ondersteuning en zorg worden teruggedrongen of voorkomen. Daar waar zorg en ondersteuning nodig is, is die herkenbaar en in samenhang georganiseerd en voor alle Amsterdammers toegankelijk. Een stevige sociale basis maakt deze beweging mogelijk.

1.1 Waarom een stedelijk beleidskader?

Om de sociale basis te ondersteunen wordt jaarlijks door de stadsdelen ruim 70 miljoen euro aan structurele en incidentele subsidies verleend. De doelen uit het beleidskader vormen de basis voor de subsidieregeling. De subsidieregeling vormt vervolgens samen met de Algemene Subsidieverordening (ASA) en de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb) de wettelijke grondslag voor het verlenen van de subsidies in Amsterdam voor de periode 2020 - 2023. Er zijn veel verschillende initiatieven van zoveel verschillende partners; dat kan niet zonder een kader met afspraken over hoe we de samenwerking en kwaliteit borgen. We zijn 1 Amsterdam, dit stedelijk kader is het raamwerk waarbinnen de sociale basis wordt vormgegeven op basis van gedeelde leidende principes voor de uitvoering. Zo voorkomen we dat we die afspraken keer op keer op tientallen plekken opnieuw met elkaar moeten maken. Verschil mag er zijn, want maatwerk is nodig, maar dat mag niet leiden tot een onherkenbaar pallet aan (buurt) voorzieningen waar geen Amsterdammer meer wijs uit wordt

1.2 Hoe kwam dit kader tot stand?

Dit kader is de opbrengst van gesprekken in de stad met een brede vertegenwoordiging van betrokken partijen uit het veld. Het gaat om uitvoeringpartners als welzijnsinstellingen, zorgpartners, maatschappelijke initiatieven, (in)formele vrijwilligersorganisaties en adviesraden, belangenbehartigers. De stadsdeelbestuurders met sociale portefeuilles hebben een bijdrage geleverd aan het kader, evenals de wethouders die deel uitmaken van het Bestuurlijk Team Sociaal Domein. Bij de gesprekken en het opstellen van het kader zijn de leefwereld van de Amsterdammer en de opgave in het gebied, wijk of buurt het vertrekpunt geweest. De afspraken in dit kader gelden voor heel Amsterdam en bieden houvast bij de praktische uitvoering in de gebieden en wijken.

1.3 Hoe draagt dit kader bij aan de prioriteiten van het college?

In het coalitieakkoord van mei 2018 - Een nieuwe lente, een nieuw geluid- staan de volgende ambities geformuleerd:

- Tegengaan van eenzaamheid, kansengelijkheid, achterstanden in taal- en gezondheidsverschillen.
- Omzien naar elkaar.
- Versterken van de onderlinge verbondenheid en betrokkenheid, waarbij initiatieven van Amsterdammers een belangrijke rol spelen.
- Stimuleren van participatie van nieuwkomers en mensen in de bijstand.

Het huidige kader had een focus op Wmo, jeugd, participatie, taal en armoede. Dit stedelijk kader includeert ook sport en bewegen en kunst en cultuur. Daarmee wordt in de uitvoering samenhangend aanbod op alle sociale thema's mogelijk. Zoals bijvoorbeeld bij het bevorderen van kansengelijkheid voor kinderen en jongeren, waarbij het belangrijk is de afstemming te versterken rondom het kind, in de driehoek van stadsdelen, onderwijs en professionals in de buurt. Dit stedelijk kader geeft op hoofdlijnen aan hoe een stevige sociale basis substantieel bijdraagt aan deze ambities. Dit gebeurt in aansluiting op de leefwereld van de Amsterdammers en de opgave in het gebied. Dit maakt dat de ambities van het college niet altijd een op een herkenbaar terug te vinden zijn in dit kader.

Om accenten te kunnen leggen en in te kunnen spelen op actualiteiten gedurende de looptijd van het kader, is de koers uit dit kader nader uitgewerkt in tweejaarlijkse prioriteitenagenda's (2020-2021 en 2022-2023). Deze agenda's zorgen ervoor dat het college focus kan aanbrengen en prioriteiten kan stellen in de tijd in het realiseren van hun ambities in de sociale basis. De subsidieregeling Sociale Basis biedt een afwegingskader dat per gebied invulling geeft aan de koers uit het stedelijk kader en de prioriteiten en ambities uit de prioriteitenagenda. De stadsdelen maken elk jaar voor de gebieden een uitvoeringsplan om lokaal maatwerk mogelijk te maken in samenhang met de fysieke en economische opgave. Daarbij wordt inzichtelijk waar in de stad, gezien de sociale opgave, intensivering nodig is.

2 Waar werken we aan?

Amsterdammers hebben baat bij een breed en laagdrempelig aanbod van activiteiten en ondersteuning in de eigen buurt of wijk. Dat helpt om zelfredzaam te zijn, talenten te ontwikkelen en mee te doen in de stad. Dat aanbod, of dat nou op initiatief van Amsterdammers, professionele organisaties, vrijwilligersorganisaties of de gemeente wordt georganiseerd, noemen we de sociale basis. Die basis is er voor alle Amsterdammers; jong en oud, kansarm en kansrijk. Zij vergroot de burgerkracht, zorgt dat Amsterdammers mee kunnen doen en voorkomt dat Amsterdammers met een kleine zorg- of ondersteuningsvraag in een zwaar traject terechtkomen. De gemeente Amsterdam wil dat dit aanbod stevig staat en overal in de stad beschikbaar is. Daarom werken we de komende vier jaar samen met partners en Amsterdammers aan het verstevigen van de sociale basis.

De sociale basis van Amsterdam is opgebouwd uit activiteiten uit drie bouwstenen:

- **Verbondenheid en betrokkenheid:** activiteiten die het gevoel van verbondenheid met de medemens of de gemeenschap waartoe men behoort bevorderen;
- **Samenredzaamheid:** activiteiten die ervoor zorgen dat iedereen kan meedoen door elkaar te steunen en verantwoordelijkheid te nemen;
- **Zelfredzaamheid en ontplooiing:** activiteiten die het vermogen om zelfstandig je leven te leiden, je te kunnen ontwikkelen en je problemen op te lossen, vergroten.

Figuur 1: samenspel tussen de sociale basis en zwaardere vormen van zorg en ondersteuning in Amsterdam.

De leefwereld van de Amsterdammer laat zich natuurlijk niet vangen in hokjes en afgebakende domeinen. Toch draagt de indeling bij aan de bewustwording van de (on)mogelijkheden om vanuit de overheid de leefwereld van de Amsterdammer positief te beïnvloeden.

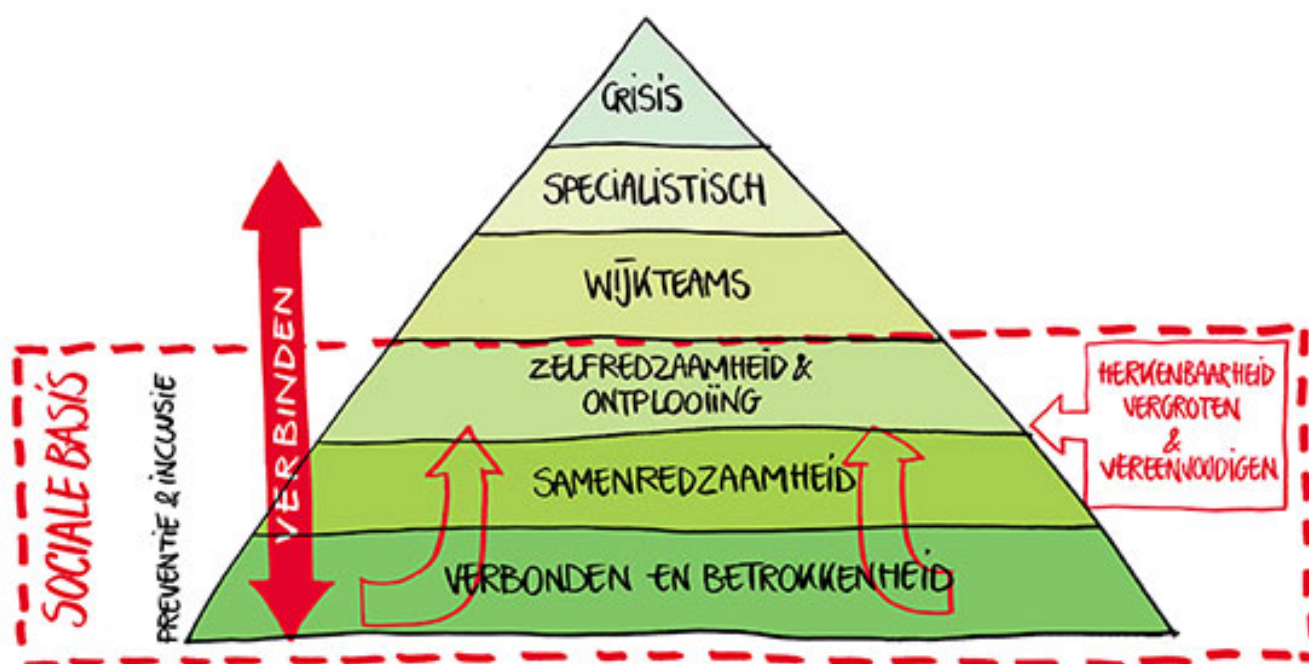
2.1 Vergroten herkenbaarheid

Een belangrijke reden voor het verstevigen van de sociale basis is de behoefte aan grotere herkenbaarheid van de beschikbare activiteiten en ondersteuning. We willen dat meer Amsterdammers terecht kunnen bij de activiteiten en ondersteuning in de sociale basis en daarom moeten ze goed te vinden en goed toegankelijk zijn. Dit is vooral van belang voor Amsterdammers die nog niet vanzelfsprekend meedoen, een beperkt netwerk hebben of ook zwaardere ondersteuning krijgen van eerstelijns professionals. Grotere herkenbaarheid zorgt er ook voor dat formele en informele partijen elkaar (beter) weten te vinden.

Om de herkenbaarheid te vergroten is het nodig om de sociale basis te vereenvoudigen en betrokken partijen te verbinden met elkaar en met zwaardere vormen van zorg en ondersteuning. En er moet stevig geïnvesteerd worden in sociale professionals (onder andere welzijn- en opbouwwerk) en in nieuwe buurten, wijken en gebieden. Herkenbaarheid vergroten vraagt tot slot ook een goede samenwerking tussen de partners die activiteiten en ondersteuning in de sociale basis bieden, de wijkteams, en preventieve en specialistische (jeugd)zorg.

2.2 Gebiedsgerichte uitvoering

Niet elke wijk is hetzelfde. Daarom varieert het aanbod binnen de sociale basis. Hier ligt een belangrijke taak voor de stadsdelen: zij kennen de gebieden en de specifieke opgaven van

wijken en buurten. Bij de stadsdelen ligt de verantwoordelijkheid om:

- Stimuleren van initiatieven van Amsterdammers;
- de verbondenheid en betrokkenheid van bewoners in de wijk te versterken;
- passende ondersteuning te bieden voor mensen die (tijdelijk) niet op eigen kracht volwaardig kunnen meedoen;
- ontwikkelkansen te bieden aan mensen die (nog) niet het beste uit zichzelf halen.

De (groeïende) diversiteit aan doelgroepen vraagt om verbreding en versterking van het huidige scala aan activiteiten en ondersteuningsmogelijkheden dat vanuit de sociale basis wordt geboden. Deze opgave wordt in samenhang uitgewerkt met de fysieke en economische opgave.

2.3 Intensiveren in ontwikkelbuurten

Daar waar stadsvernieuwing in de crisis is achtergebleven, wordt die nu op volle kracht ingezet. Er zijn 32 ontwikkelbuurten aangewezen in Noord, Nieuw-West en Zuidoost, die delen van de stad waar de sociale opgave het grootst is. De uitdaging daar is om de fysieke vernieuwing te laten bijdragen aan de sociale opgave. De komende jaren zetten we extra in om juist in deze buurten de sociale basis te verstevigen.

3 Ontwikkelingen, doelgroepen, uitvoerders

De samenleving verandert doorlopend. Het vraagt om voortdurende aandacht en investering om overal in Amsterdam de ondersteuning te bieden die nodig is. Daarbij moeten we rekening houden met verschillen in Amsterdam, tussen Amsterdammers en met ontwikkelingen die spelen in de samenleving.

3.1 Welke ontwikkelingen beïnvloeden onze opgave?

Een stevige sociale basis is voor alle Amsterdammers belangrijk, maar niet altijd volledig controleerbaar. Verschillende externe ontwikkelingen hebben er invloed op:

- Ambulantisering en extramuralisering: Amsterdammers blijven langer zelfstandig thuis wonen en ontvangen zorg en ondersteuning in de eigen omgeving.
- Demografische ontwikkelingen: de stad vergrijst en de stad groeit.
- De verschillen in de stad worden groter: het verschil in gezondheid tussen groepen mensen groeit, er is meer eenzaamheid en een groeiende kloof tussen arm en rijk.
- De samenleving wordt complexer: steeds meer

Amsterdammers hebben moeite om mee te doen, bijvoorbeeld omdat ze een taalachterstand hebben of digitaal niet vaardig zijn.

- De stad verandert ten gevolge van de schaarste op de woningmarkt, veranderingen op de arbeidsmarkt, segregatie, groeiende intolerantie en racisme.

3.2 Voor wie is de sociale basis belangrijk?

Ondersteuning vanuit de stevige sociale basis is er voor alle Amsterdammers, maar niet iedereen heeft dat altijd in dezelfde mate nodig of draagt er evenveel aan bij. Ondersteuning, vroegsignalering en preventie zijn bijvoorbeeld onmisbaar voor:

- Amsterdammers die iets willen betekenen voor hun buurt of voor anderen.
- Vrijwilligers, in het bijzonder vrijwilligers in informele hulp.
- (Jonge) mantelzorgers.
- Jeugdigen die in hun directe omgeving weinig beschermende en stimulerende factoren hebben voor talentontwikkeling, gezond opgroeien en zelfontplooiing. Extra aandacht is daarbij nodig voor jonge kinderen (-9 maanden tot 2,5 jaar) en hun ouders in het kader van een gezonde en kansrijke start, risicojongeren, jongeren die zich uitgesloten voelen, kwetsbare meiden en jongeren in de overgang naar volwassenheid.
- Amsterdammers die te maken hebben met een of meer beperkende situaties, zoals eenzaamheid, werkloosheid of achterstand in kansen, geld en taal.
- Amsterdammers met een fysieke, psychische of verstandelijke beperking die zo zelfstandig mogelijk willen leven.
- Amsterdammers die slachtoffer zijn van kindermishandeling of huiselijk geweld.
- Nieuwkomers (bijvoorbeeld statushouders) die hun weg moeten leren vinden in de stad, met extra aandacht voor empowerment van vrouwen, jongeren voor wie opgroeien in twee verschillende culturen problemen oplevert en vluchtelingen met een LHBTIQ+-achtergrond.
- Ouderen die zelfstandig wonen, maar te maken krijgen met afnemende zelfredzaamheid bijvoorbeeld door beginnende dementie en lichamelijke beperkingen.

Deze specifieke doelgroepen vinden laagdrempelige ondersteuning in de sociale basis. Daarbij is het wel zaak de balans van verschillende doelgroepen in de gaten te houden, zodat alle Amsterdammers zich prettig blijven voelen bij deelname aan de activiteiten.

3.3 Wie bouwen aan een stevige sociale basis?

Bij elke activiteit in de sociale basis is de verhouding tussen de eigen kracht vanuit bewoners en de ondersteuning vanuit overheid en organisaties anders. Waar het kan ondernemen

Amsterdammers zelf initiatieven om hun leven en woonomgeving te verbeteren. Waar dat nodig is, zijn er in Amsterdam vele vormen van ondersteuning. De kracht van de sociale basis wordt bepaald door de kwaliteit van de verbindingen: het samenspel tussen de activiteiten uit drie bouwstenen en de samenhang met zwaardere vormen van zorg en ondersteuning in de stad (zie figuur 1 op pagina 6).

Bij de opgave waar we voor staan, zien we een beweging waarbij steeds meer activiteiten worden uitgevoerd door Amsterdammers zelf. Als het gaat om de kwaliteit van de activiteiten en de veiligheid van deelnemers en vrijwillige begeleiders worden wel eisen gesteld. Hoe hoger de eisen op dat gebied, hoe vaker die activiteit wordt toevertrouwd aan professionals.

Rol van vrijwilligers

De vrijwillige inzet koesteren, stimuleren en ondersteunen we. Want zonder vrijwillige inzet geen sociale basis. Elke vereniging, sportclub, buurtactiviteit, bewonersinitiatief, hobbyclub en religieuze instelling bestaat dankzij vrijwilligers. Soms is die inzet terloops en incidenteel, soms gaat het om jarenlange structurele bijdragen aan een activiteit. Vrijwillige inzet zorgt voor netwerken van de vrijwilligers zelf en vaak ook voor de mensen waarvoor activiteiten worden opgezet. Hiermee draagt dit bij aan de sociale cohesie in Amsterdam en is het een bron van sociaal kapitaal. Dé vrijwilliger bestaat niet: er is een enorme diversiteit.

Het is van belang vrijwilligers te faciliteren in wat zij doen voor Amsterdammers. De rol van de vrijwilliger kan variëren: hij is initiatiefnemer, ondersteuner, begeleider, facilitator, uitvoerder, zowel bij een organisatie, een initiatief of een stadgenoot. Daarmee heeft de vrijwilliger in alle drie de bouwstenen van de basis een belangrijke positie.

Rol van professionals

Overall in Amsterdam leveren professionals dichtbij de Amsterdammers ondersteuning op tal van leefgebieden, zoals wonen, veiligheid, (jeugd)zorg, werk en inkomen, sport en creativiteit. Voor een stevige sociale basis is herkenbaarheid belangrijk: Amsterdammers moeten weten welke professionele ondersteuning beschikbaar is én professionals moeten van elkaar weten wat ze bieden en hoe ze kunnen samenwerken. Daarbij maken we een onderscheid tussen professionals in de sociale basis en professionals in verbinding met de sociale basis.

Rol van de gemeente

De gemeente heeft de taak om samen te werken met Amsterdammers en partners om de sociale basis vorm te geven. Soms als opdrachtgever, soms als regisseur of uitvoerder. Daarnaast heeft de gemeente een taak om binnen haar eigen organisatie kokers te doorbreken en verbindingen tussen zacht (sociaal domein) en hard (fysiek domein) te realiseren (zie voor een uitgebreidere toelichting van de rol van de gemeente binnen de bouwstenen bijlage 2).

Professionals in de sociale basis

Kinder- en jongerenwerk
Welzijnswerk
Opbouwwerk
Maatschappelijke dienstverlening
Organisatie van vrijwilligerswerk
Kunst en Cultuur

Professionals in verbinding met de sociale basis

Eerstelijns zorg, onder andere huisartsen
Ouder- en Kindteams
Activeringsteams
Politie en (jeugd en) veiligheidscoördinatoren
Wijkzorg
Woningcorporaties
Schuldhulpverlening
Scholen
Samen Doen

4 Uitwerking Bouwstenen

4.1 Bouwsteen 1: Verbondenheid en betrokkenheid | Amsterdammers zetten zich in voor elkaar

Wat willen we bereiken?

- Amsterdammers zetten zich in voor elkaar, hun buurt of omgeving.
- Ruimte voor bewonersinitiatieven, maatschappelijke initiatieven en commons.
- Inclusiviteit: initiatieven staan open voor alle Amsterdammers.

Denk bijvoorbeeld aan

- Amsterdammers zetten op eigen initiatief allerlei activiteiten op. Soms gaat het om bewonersinitiatieven die gericht zijn op de directe leefomgeving, soms zijn het maatschappelijke initiatieven om anderen te helpen.
- Dit levert een breed scala aan initiatieven op: van buurtzorg tot vluchtelingenopvang, van duurzame energievoorziening tot buurtmoestuintjes, van beheer van een plein tot gebiedsontwikkeling, initiatieven op gebied van commons.
- Er zijn initiatieven die een bijdrage leveren aan de opgave in de buurt en/of doelstellingen in stedelijke programma's zoals de sociale samenhang, participatie en activering, zorg voor elkaar, bestrijden van eenzaamheid en armoede, duurzame energie, beheer van groenvoorzieningen of een buurthuis, educatie, gezondheid, integratie, leefbaarheid en cultuur.

Wat is de koers voor de komende vier jaar?

- Verder ontwikkelen van partnerschap met bewoners
De gemeente heeft initiatief van en door Amsterdammers hoog op de agenda staan. De werkwijze van Ruimte voor Initiatief heeft tot doel om bewoners en wijkondernemers te ondersteunen bij hun maatschappelijke initiatief. De activiteiten vanuit het maatschappelijk akkoord Ma.ak 020 zijn een mooi voorbeeld van de bijdragen van Amsterdammers aan een meer inclusieve, gezonde, toekomstbestendige en slimmere stad. We maken (op meer plekken) mogelijk dat bewoners meer inspraak krijgen in het duiden en het agenderen van de (gebieds)opgave. Daar waar commons ontstaan, omarmen we dat en zijn we partner.
- Bewaken inclusiviteit, kansengelijkheid en kwaliteit bij initiatieven van bewoners
We willen dat alle Amsterdammers dezelfde kansen krijgen in het leveren van een bijdrage aan hun wijk of een maatschappelijk probleem. Initiatieven hebben hun eigen doelstellingen en richten zich op de daarbij behorende doelgroep. Dat sluit niet altijd aan bij de doelen en doelgroepen waarop de gemeente de focus legt. Daar is niets mis mee, zolang ze geen ondersteuning vragen van de

overheid. Als ze dat wel doen, hechten we in Amsterdam aan inclusiviteit. Iedereen moet kunnen meedoen ongeacht bijvoorbeeld beperking of achterstand, seksuele oriëntatie, culturele achtergrond, geloofsovertuiging of leeftijd. We willen dat initiatieven mensen bij elkaar brengen en tolerantie en saamhorigheid stimuleren. Dit neemt niet weg dat een activiteit geschikter kan zijn voor een bepaalde groep Amsterdammers dan voor een andere groep.

- *Intensiveren van welzijns- en opbouwwerk*
Ondersteuning door onder andere het welzijns- en opbouwwerk is belangrijk: het resulteert in een toename van bewonersinitiatieven. We intensiveren het welzijns- en opbouwwerk in deze rol en op die plekken waar bewonersinitiatief niet vanzelf ontstaat. Denk daarbij onder andere aan de ontwikkelbuurten.

4.2 Bouwsteen 2: Samenredzaamheid | Perspectief dankzij een sterk netwerk voor alle Amsterdammers

Wat willen we bereiken?

- Iedereen doet mee: alle Amsterdammers kunnen terugval- len op een netwerk.
- Amsterdammers zien meer naar elkaar om:
- Zij zijn bereid zich in te zetten voor een ander als hulp en zorg nodig is.
- Zij dragen bij aan een kansrijke omgeving voor alle Amsterdammers, met speciale aandacht voor jeugdigen.
- Werven en matchen van en ondersteuning voor vrijwilligers.
- Amsterdammers die voor een naaste zorgen worden onder- steund als dat nodig is om dat op een goede en gezonde manier te kunnen (blijven) doen.
- Balans in gebieden tussen draagkracht en draaglast voor kansrijk en kansarm.

Denk bijvoorbeeld aan

- Kunnen bouwen op de steun van een familielid, vriend, kennis, buurvrouw of buurtgenoot of een vrijwilliger.
- Een kansrijke omgeving voor (jonge) mantelzorgers, opvoe- ders (ouders al vanaf zwangerschap), volwassenen, ouderen en jongeren die actief zijn in de wijk, vrijwilligers, maatjes, ervaringsdeskundigen, lotgenoten.
- Bewoners die ondersteuning voor elkaar organise- ren op basis van ervaringsdeskundigheid. Zoals het Roze Stadsdorp voor 50+, LHBTIQ+-ers, ouderen- of migrantenzelforganisaties.

Wat is de koers voor de komende vier jaar?

- Vroegtijdig signaleren van problemen
We zetten in op een sterk netwerk dat alert is op vroegtij- dige signalering van problemen (bij kinderen al vanaf de zwangerschap van de moeder). Bijvoorbeeld het herkennen en bespreekbaar maken van eenzaamheid, niet-zichtbare beperkingen zoals een lichte verstandelijke beperking (lvb),

huiselijk geweld, kindermishandeling, kansenongelijkheid, belemmeringen of bedreigingen voor groei en ontwikkeling van kinderen, taalachterstand, armoede, overbelasting van mantelzorgers, gezondheidsproblemen, discriminatie en uitsluiting.

- Drempels wegnemen zodat mensen elkaar ontmoeten en netwerken kunnen vormen

Wijken en buurten worden steeds diverser qua inwoners. Doordat de zorg voor onder andere ouderen, mensen met een ggz-achtergrond of mensen met een lichte verstandelijke beperking zo veel mogelijk in de thuisomgeving wordt georganiseerd, blijven zij al dan niet onder begeleiding langer zelfstandig wonen. Ook is er een instroom van nieuwkomers, onder wie statushouders. We zorgen ervoor dat deze groepen bewoners en hun kinderen in contact komen met elkaar en met andere bewoners zodat ze volwaardig kunnen meedoen in de wijk. Waar nodig organiseren we daarvoor ondersteuning.

- Stimuleren dat Amsterdammers meer omzien naar elkaar
We zetten steviger in op het stimuleren dat Amsterdammers meer omzien naar elkaar. Niet alleen als vangnet op het moment dat zorg of hulp nodig is. Juist ook omdat een goed netwerk van cruciaal belang is voor beter perspectief op werk of om een positieve omgeving te creëren voor opgroeiende kinderen. Het kan mensen ondersteunen in het zetten van stappen. Bijvoorbeeld in het aangaan van sociale contacten, het ontwikkelen en onderhouden van vaardigheden die het meedoen bevorderen, het starten of volhouden van sport en beweegactiviteiten, het loskomen vanuit isolement. Juist de diversiteit van Amsterdammers in de wijken vraagt om het stimuleren van de bereidheid van Amsterdammers iets te betekenen voor een ander. Daarbij spreken we alle Amsterdammers aan op de inzet van hun talenten. Het vertrekpunt is de kracht en de capaciteiten van individuele mensen en wat ze elkaar te bieden hebben.

- Ondersteuning bieden zodat mantelzorgers in balans komen en blijven

Mantelzorgers geven langdurig, intensief en onbetaald zorg en ondersteuning aan iemand met wie zij een persoonlijke band hebben, zoals een partner, ouder, kind, vriend, buur, of kennis. Mensen kiezen er vaak niet bewust voor om mantelzorger te zijn of worden, de zorgtaken komen op hun pad. De belasting van de mantelzorger moet beter worden meegewogen bij de verdeling van taken tussen professionals en mantelzorgers.

4.3 Bouwsteen 3: Zelfredzaamheid en ontplooiing | Laagdrempelige faciliteiten voor Amsterdammers

Wat willen we bereiken:

- Het vergroten van de zelfredzaamheid en veerkracht van Amsterdammers (jongeren, volwassenen en ouderen).

- Jeugdigen kunnen zich maximaal ontwikkelen en groeien gezond en kansrijk op.
- Maximaal benutten van talenten van Amsterdammers, zodat zij zich kunnen ontplooiën.
- Meer kansengelijkheid.
- Minder gezondheidsverschillen, meer (positieve) gezondheid.

Denk bijvoorbeeld aan

- Maximaal aansluiten bij motivatie van Amsterdammers; focus op perspectief in plaats van op problemen
- Ontwikkelen en onderhouden van benodigde vaardigheden: taal, digitaal, financieel, sociaal, cognitief en gericht op werk
- Inzet op het vergroten van weerbaarheid bijvoorbeeld: omgaan met tegenslagen, verleidingen en ingrijpende levensgebeurtenissen en bespreekbaar maken en inschakelen van hulp bij huiselijk geweld en kindermishandeling
- Jongerenwerk: jongerenwerkers helpen jongeren bij het volwassen worden. Dit voorkomt zorg en zorgt voor sociale cohesie.
- Welzijn op Recept: Amsterdammers die met psychosomatische klachten bij de huisarts komen worden toegeleid naar activiteiten en ondersteuning in de sociale basis.
- Laagdrempelige faciliteiten voor jeugdigen en gezinnen in de wijken om de kansen en het toekomstperspectief van vooral kwetsbare jeugd te verbeteren. Een veilige plek om te spelen, om hun persoonlijkheid en hun talenten te ontwikkelen, zoals in de spelinlopen, het kinder- of speeltuinwerk.
- Brede talentontwikkeling, mentoring en coaching voor de ontwikkeling van andere dan cognitieve vaardigheden, zoals creatieve, sportieve en communicatievaardigheden, leren experimenteren, vergroten van zelfvertrouwen, weerbaarheid en veerkracht.
- Praktische ondersteuning die helpen om zo zelfstandig mogelijk te leven, als klussendienst, boodschappenservice.

Wat is de koers voor de komende vier jaar?

- Zorgen dat Amsterdamse jeugdigen veilig, gezond en kansrijk opgroeien
Alle kinderen en jongeren hebben talenten en mogelijkheden, hebben een bepaalde mate van flexibiliteit en veerkracht en zijn positief beïnvloedbaar. We stimuleren jeugdigen in hun ontwikkeling en betrekken hun ouders hierbij. Zo bouwen we aan een kansrijk en bloeiend Amsterdam. De jeugd maakt de stad van de toekomst.
- Een gezonde leefstijl stimuleren en welbevinden vergroten
Er zijn in Amsterdam grote verschillen in gezondheid en levensverwachting tussen laag- en hoogopgeleiden. Ook etnische achtergrond, inkomenssituatie en woonomgeving spelen een rol. Dat moet anders. Activiteiten binnen de sociale basis zijn een instrument om een gezonde omgeving voor Amsterdammers te creëren en gezond gedrag te be-

vorderen voor jeugdigen en volwassenen. Bij het verbeteren van de gezondheid van Amsterdammers leggen we de focus op kansen en wat mensen wél kunnen. Dit komt tot uitdrukking in het concept van positieve gezondheid: het vermogen om je aan te passen en eigen regie te voeren bij fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. Net als in sportstimulering en de aanpak gezond gewicht.

- **Veerkracht vergroten met kennis en vaardigheden**
Vaardigheden zijn een steeds belangrijker voorwaarde om zelfredzaam te kunnen zijn. We zetten sterker in op het vergroten van kennis, ontwikkelen en bijhouden van vaardigheden en op het stimuleren en ondersteunen van gedragsverandering. De sociale basis moet uitnodigen om structureel deel te nemen aan activiteiten die nodig zijn om de zelfredzaamheid op peil te brengen en te houden en het perspectief op werk te vergroten. Als werk een stap te ver is, zetten we in op duurzame participatie.
- **Praktische hulp en steun mogelijk maken**
Amsterdammers wonen steeds langer zelfstandig thuis, ook als zij niet op alle levensdomeinen zelfredzaam zijn. Zij hebben meer behoefte aan lichte, praktische ondersteuning bij klusjes in en rondom huis, zoals klussenhulp en hulp bij administratie. We stimuleren dat deze praktische hulp wordt geboden door medebewoners of vrijwilligersorganisaties. Waar nodig wordt dit ondersteund.

5 Principes en voorwaarden

De principes en voorwaarden die we voor dit kader gezamenlijk hebben opgesteld, vormen de grondslag voor de prioriteitenagenda's en de bijbehorende subsidieregeling.

Samenwerken aan een stevige sociale basis vraagt om een gezamenlijk beeld van hoe we dit bereiken en om een eenduidige uitvoeringspraktijk. De leidende principes (zie 5.1) helpen ons bij de vormgeving van die samenwerking. Voorwaarden voor samenwerking (zie 5.2) geven onze uitvoeringpartners houvast bij hun rol binnen de sociale basis. Het gaat daarbij om afspraken met uitvoeringpartners werkzaam in de sociale basis. Maar ook om manieren om continuïteit te borgen bij samenwerking met vrijwilligers en afspraken om te bewaken dat er ook een stevige sociale basis komt in wijken waar dat niet vanzelf tot stand komt. Voorwaarden voor uitvoering van activiteiten (zie 5.3) worden verder aangescherpt in de subsidieregeling. Hiermee kunnen we beoordelen of activiteiten daadwerkelijk een bijdrage leveren aan de sociale basis. Ook stellen we daarmee kwaliteitseisen voor (sociale) veiligheid voor jeugdigen en ouderen en voor inclusiviteit zodat iedereen mee kan doen.

5.1 Leidende principes

- **1 Amsterdam: we werken vanuit de gezamenlijke visie en koers.**
- **Partnerschap: we werken vanuit vertrouwen.**
- **Van elkaar leren en samen ontwikkelen: zowel in beleid als in de uitvoering, zowel binnen de gemeente als met partners en Amsterdammers en partners onderling.**
- **Verbinden is de sleutel: verbinden van Amsterdammers, van partners rondom de opgave in een gebied, tussen de sociale basis en de wijkteams, van gebieden en stadsdelen onderling en van stadsdelen en directies.**
- **Gebiedsgericht werken: focus op overeenkomsten waar dat kan en op de verschillen waar nodig. De balans tussen thema- en doelgroepgericht werken en werken vanuit de logica, samenhang en opgave in het gebied.**
- **Leefwereld als input voor systeemwereld: de leefwereld van de Amsterdammer levert de input voor de systeemwereld van de gemeente en professionals. Dit vraagt een open houding en de bereidheid om te leren en te veranderen. Daarbij is de inzet van ervaringsdeskundigheid onmisbaar.**
- **Bewezen effectiviteit: we zetten in op activiteiten die werken en die bijdragen aan stimuleren we het gebruik van bestaande, en ontwikkeling van nieuwe kennis, samen met kennisinstituten.**

5.2 Voorwaarden samenwerking

- **Continuïteit: ondersteunende functies kunnen effectief zijn als ze wortelen in de buurt en in hun rol. Dat betekent ook samenwerken in een netwerk met wijkteams, professionals van (preventieve en) specialistische (jeugd)zorg, woningcorporaties, huisartsen, enzovoorts. De activiteiten zelf moeten juist inspelen op een veranderende vraag, nieuwe bewoners of maatschappelijke initiatiefnemers kunnen vernieuwing en extra energie geven.**
- **Gebiedsgericht: we stimuleren en geven ruimte aan uitvoerders om hun individuele opgaven samen in te vullen. We vragen hen ook met het stadsdeel samen te werken om overstijgende buurtopgaven te signaleren en aan oplossingen bij te dragen.**
- **Resultaatgericht: we werken aan een stedelijke monitor waarin we met een klein aantal vergelijkbare resultaatindicatoren beter kunnen sturen op de sociale basis en de registratielast kunnen beperken. Dit vraagt een gezamenlijk commitment op het goed vergelijkbaar maken van een beperkte dataset en deze te verrijken met kwalitatieve informatie.**
- **Ruimte voor mengvormen: innovatie op het raakvlak van sociale basis en gespecialiseerde voorzieningen. Daarbij onderzoeken we waar de grens ligt tussen de sociale basis en dagbesteding. De verwachting is dat sommige activiteiten die nu als maatwerkvoorziening worden georganiseerd, ook binnen de sociale basis of in mengvormen uitgevoerd zouden kunnen worden.**
- **Ruimte voor experiment: met als doel de ondersteuning aan Amsterdammers uit verschillende regelingen en kaders**

beter op elkaar te laten aansluiten. We delen de lessen uit experimenten, soms als inzichten en werkzame uitgangspunten, soms als nieuwe methodieken/aanbod.

- Maatschappelijke accommodaties: er dienen voldoende plekken te zijn in de wijken of gebieden waar activiteiten kunnen plaatsvinden.

5.3 Voorwaarden uitvoering activiteiten

- Veiligheid: als Amsterdammers zich inzetten voor andere Amsterdammers, brengt dat ondanks de goede bedoelingen het risico mee dat dit niet goed is voor één van beide partijen. Daarom stellen we bij het subsidiëren/ondersteunen van activiteiten voorwaarden, bijvoorbeeld over wanneer een VOG-verklaring of een plan bij belangrijke risico's vereist zijn.
- Inclusiviteit: bij activiteiten die bewoners met ondersteuning van de gemeente organiseren, vragen we deze ook open te stellen voor andere culturen, LHBTIQ+-ers en Amsterdammers met beperkingen. Voor iedereen moet er een plek in de buurt zijn.
- Gezondheid: activiteiten dragen bij aan het creëren van een gezonde omgeving voor alle Amsterdammers. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het beschermen van jeugdigen tegen ongezonde invloeden.
- Communicatie: bij communicatie-uitingen dient rekeningen gehouden te worden met Amsterdammers die laaggeletterd zijn of visuele of auditieve beperkingen hebben.

Bijlage 1: Amsterdammers naar sociale opgave

Aantal Amsterdammers

- 859.732 inwoners (31 mei 2018, bron: CBS)
- 235.000 jeugdigen 0-23 jaar in Amsterdam (28% van de bevolking)
- 27.000 nieuwkomers per jaar waarvan ongeveer 1.000 statushouders
- Amsterdam groeit naar 900.000 inwoners in 2023 (+20.000)

Welzijn, welbevinden en gezondheid

- 300.000 Amsterdammers voelen zich geregeld eenzaam, waarvan 80.000 stadsgenoten zelfs kampen met ernstige eenzaamheid
- 40,9% van de volwassenen heeft te maken met matige psychische klachten (waaronder angst en depressieve klachten). Bij 7,9% is er sprake van ernstige psychische klachten
- Jaarlijks vallen ongeveer 40.000 Amsterdamse 65-plussers
- 1 op de 5 kinderen en jongeren hebben overgewicht of obesitas in Amsterdam

- 44% van de volwassen Amsterdammers voldoen niet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen, van 5 dagen per week minimaal 30 minuten matig intensief bewegen)

Inkomen en armoede

- Minimahuishoudens (tot 120% van minimum): 158.463 Amsterdammers
- Onder wie 31.120 kinderen in 94.888 huishoudens: 21% van de huishoudens
- 38.000 Amsterdammers met problematische schulden
- 40.000 Amsterdammers in de bijstand

Basisvaardigheden

- 150.000 laaggeletterde Amsterdammers
- 18 % van de inwoners is laaggeletterd¹ (tegenover 12% landelijk)

Jeugd (235.000 jeugdigen 0-23 jaar)

- 43,4% van de jeugdigen heeft een niet-westerse migratieachtergrond
- 31.500 jeugdigen (13,4%) hebben een stadspas
- 15,1% van de 10-jarigen heeft een verhoogde kans op sociaal-emotionele problemen
- Van alle basisschoolleerlingen heeft 23% laagopgeleide ouders, van de VO leerlingen 29%
- 26% van alle Amsterdamse kinderen van 2,5 tot 4 jaar heeft een indicatie voor voor- of vroegschoolse educatie

Wmo-ondersteuning 2017

- Mensen met ambulante ondersteuning: 7.997
- Cliënten dagbesteding: 5.584
- Mensen met hulp bij huishouding: 32.562
- Cliënten maatschappelijke opvang: 2.281

Vrijwillige inzet:

- 39% van de Amsterdammers is actief als vrijwilliger; dat is 4 op de 10 Amsterdammers

Mantelzorg

- 1 op de 11 volwassenen in Amsterdam (9%) is mantelzorger: 57.000 Amsterdammers. Hierbij zijn alleen mantelzorgers meegerekend die gedurende minimaal 3 maanden en/of 8 uur per week zorg verlenen aan een bekende die voor langere tijd ziek, hulpbehoevend of gehandicapt is. Volgens de bredere definitie die de gemeente hanteert is het aantal nog groter
- Van de volwassen mantelzorgers voelt 17% zich zwaar belast of overbelast

¹ Factsheet regionale laaggeletterdheid Amsterdam, Cinop, Etil, Kohnstamm Instituut, ROA, 2015.

NB. Laaggeletterdheid is niet gelijk verdeeld over de stad. De stadsdelen Zuidoost (32%) en Noord (29%) zijn koplopers, Nieuw-West, West, Oost schommelen rond het stedelijk gemiddelde, Centrum, Zuid volgen als laatsten.

Bijlage 2: Toelichting op de rol van de overheid

Naast werken aan de reguliere verhouding tussen de gemeente, haar inwoners en de partners binnen elke bouwsteen, heeft de gemeente een taak om binnen haar eigen organisatie kokers te doorbreken en verbindingen tussen zacht (sociaal domein) en hard (fysiek domein) te realiseren.

Bouwsteen 1: Verbondenheid en betrokkenheid

Amsterdammers laten vaak en op veel plekken zien dat zij tal van zaken prima zelf kunnen regelen. Zich verbonden en betrokken voelen is een intrinsieke waarde in de samenleving: het ontstaat vanzelf en laat zich niet zomaar gebruiken voor andere doelen dan de initiatiefnemers voor ogen hadden. Dat betekent dat initiatieven niet per definitie bijdragen aan de doelen van de gemeente. Andersom kan de gemeente wel sturen met voorwaarden voor initiatieven die om ondersteuning vragen. In dat geval ziet de gemeente erop toe dat zij werken aan het verstevigen van de sociale basis.

De overheid is dus steunend waar het kan en sturend waar het moet. Dat betekent terughoudend zijn bij het stellen van regels en creatief zijn om binnen de wettelijke kaders gezamenlijk te zoeken naar oplossingen. De overheid hoeft alleen te faciliteren als daaraan behoefte is en dit is niet voorbehouden aan het sociale domein. Hier ligt de opgave voor de gemeente om de samenhang tussen de domeinen te organiseren.

Bouwsteen 2: Samenredzaamheid

De rol van de gemeente is het bevorderen, waarderen, stimuleren en ondersteunen van initiatieven gericht op samenredzaamheid als die niet vanzelf tot stand komen. Bij samenredzaamheid zijn mensen in eerste instantie zelf aan zet, net als bij pijler 1 verbondenheid en betrokkenheid. Waar dat niet toereikend is, kunnen vanuit de gemeente activiteiten worden ontplooid die ervoor zorgen dat het netwerk van mensen wordt versterkt. Ook heeft de gemeente een rol bij sturing op inclusiviteit en kansgelijkheid.

Bouwsteen 3: Zelfredzaamheid en ontplooiing

Het versterken van de sociale basis op die plekken waar dit niet vanzelf ontstaat, is een opgave. Het is de rol van de gemeente om samen met professionele organisaties, maar ook met betrokken bewoners, te signaleren waar deze laagdrempelige faciliteiten nodig zijn en ze vervolgens tot stand te brengen. Waar nodig stimuleert of initieert de gemeente activiteiten die ervoor zorgen dat mensen over de juiste competenties gaan beschikken. De gemeente heeft een regierol bij het organiseren van de nodige verbindingen in de wijk. Dit betekent onder andere dat wordt ingezet op een optimaal samenspel tussen professionals binnen de sociale basis en professionals die op het terrein van (preventieve) (jeugd)

zorg en werk actief zijn, maar ook op een optimale verhouding tussen vrijwilligers, maatjes, ervaringsdeskundigen en professionals.

Bijlage 3: Beleid en organisatie

Met de doorontwikkeling van het sociaal domein is een impuls gegeven aan de samenwerking tussen gebieden en stadsdelen onderling en tussen stadsdelen en de directies in het sociaal domein. In dit deel beschrijven we beleidsmatige en organisatorische samenwerking tussen verschillende organisatieonderdelen van de gemeente onderling. Het gaat hier om kansen om de samenwerking tussen gebieden en stadsdelen te versterken en verbetering van gebiedsgerichte uitvoering.

Samenwerkingsstructuur

Stadsdelen zijn aan zet bij de gebiedsgerichte uitvoering van de activiteiten en ondersteuning. Directies hebben een rol in het ondersteunen van de sociale basis, vooral waar het gaat om functies of ondersteuning die efficiënter is als deze gebiedsoverstijgend wordt georganiseerd. Daarnaast hebben directies een rol in de verbinding van de sociale basis met meer gespecialiseerde vormen van ondersteuning en dienstverlening zoals op het terrein van zorg, veiligheid, werk, sport, kunst en cultuur. Directies hebben daarin de rol van opdrachtgever, maar soms ook die van uitvoerende organisatie (denk aan sport en werk, participatie en inkomen). Ook voor deze ondersteuning en dienstverlening geldt dat maatwerk passend bij de opgaven in gebieden belangrijk is en dat dit om een nauwe samenwerking met stadsdelen vraagt.

De samenwerkingsstructuur kenmerkt zich door het werken in vertegenwoordiging; zowel ambtelijk als bestuurlijk. Ambtelijk leveren zowel directies als stadsdelen capaciteit voor de gezamenlijke opgaven. De vertegenwoordigers hebben mandaat vanuit alle betrokken organisatieonderdelen. Bestuurlijk is het opdrachtgeverschap op de gezamenlijke opgaven verdeeld onder de portefeuillehouderhouders sociaal van de dagelijkse besturen van de stadsdelen en de wethouder (jeugd) zorg, beroepsonderwijs en sport. Deze is coördinerend wethouder namens het college.

Verantwoordelijkheden directies

Ondersteunen van vrijwilligers(organisaties) en mantelzorgers

- Het faciliteren van een digitale vacaturebank voor bemiddeling van vrijwilligers.
- Deskundigheidsbevordering voor vrijwilligers.
- Het jaarlijks afsluiten en actueel houden van een vrijwilligersverzekering.

- Bundeling van informatie over mantelzorg.
- Netwerkvorming tussen organisaties.
- Advisering van professionals in complexe individuele situaties van mantelzorgers.
- Deskundigheidsbevordering voor professionals.

Organiseren van stedelijk aanbod

- Delen van kennis op gebied van nieuwe ontwikkelingen en innovatieve werkwijzen.
- Succesvolle effectieve activiteiten in meerdere stadsdelen of stedelijk beschikbaar maken. Dit vraagt om goed kunnen schakelen tussen stadsdeel en stedelijke subsidiëring.
- Ondersteunen van organisaties met activiteiten die efficiënter op stedelijk niveau georganiseerd kunnen worden of die we stedelijk op een eenduidige manier beschikbaar willen hebben.

Samenwerking op een effectieve uitvoering

Eenduidiger werken in de stad is een van de manieren om de herkenbaarheid binnen de sociale basis te vergroten en de effectiviteit van de uitvoering te vergroten. Dit doen we als volgt:

- We organiseren de samenwerking rondom een aantal vanuit de uitvoering gekozen (ontwikkel)opgaven. Het gaat om opgaven waarvan het effectiever is om de doorontwikkeling of de uitvoering gezamenlijk op te pakken.
- We maken onderscheid in opgaven die we beleidsmatig doorontwikkeling en uitvoeringsopgaven die als soort van rode draden in alle gebieden terugkomen. Dit kunnen organisatorische opdrachten zijn, zoals het geval is bij het eenduidiger aansturen van de welzijnsinstellingen, of meer inhoudelijke opgaven als Welzijn op recept.
- We organiseren expertise vanuit alle organisatieonderdelen van de gemeentelijke organisatie en werken nauw samen met de uitvoeringspartners en Amsterdammers.
- We willen met de inzet binnen de sociale basis maatschappelijk effect sorteren. Belangrijke voorwaarden om op de samenhang en de opgave in het gebied te kunnen sturen is een gedeeld beeld van de opgave in het gebied en het zichtbaar maken van resultaten. Daarom zetten we in op resultaatsturing. De indicatoren in de stedelijke resultaatmonitor geven inzicht in de uitvoering in de verschillende gebieden, stadsdelen én geven op de langere termijn trends aan in de uitvoering. We doen dit samen met de partners in de sociale basis. Doel is niet om af te rekenen op resultaten maar om samen met de partners de kwaliteit en herkenbaarheid van de uitvoering te verbeteren.

- Een gedeeld beeld van de opgave in de gebieden en een gedragen verdeelsleutel zijn belangrijke instrumenten bij het richten van de middelen op de opgave op gebiedsniveau. Inzicht in kwetsbaarheid en draagkracht van buurten helpt bij de inzet van middelen binnen een gebied. Uitgangspunt is een stevige sociale basis in heel Amsterdam waarbij middelen daar worden ingezet waar (potentiële) problemen het grootst zijn. Dit gebeurt onder andere in de ontwikkelbuurten. Inzicht in hoe de stad zich qua groei ontwikkelt, is essentieel in het anticiperen op het realiseren van de benodigde maatschappelijke voorzieningen en programmering, passend bij de samenstelling van de wijk.

Bijlage 4: Begrippenlijst

Term	Omschrijving	Te vinden in
Bewonersinitiatief	Initiatief genomen door bewoners, bewonersgroepen of ondernemers voor activiteiten die een bijdrage leveren aan de sociale cohesie en de leefbaarheid in de buurt.	Subsidieregeling Bewonersinitiatieven
Burgerkracht	Kan ook weergegeven worden als 'eigen kracht' of 'zelfsturing'. Het benadrukt de authenticiteit en verantwoordelijkheid van de Amsterdammers om zelf de regie te voeren op hun sociale bestaan. Amsterdammers zijn bij burgerkracht geen klanten of consumenten, maar eigenaar. Soms, maar lang niet altijd, is daar hulp van een professional bij nodig.	Agenda Informele Zorg Vrijwillige Inzet
Commons	Gedeelde goederen, beheerd en onderhouden door een gemeenschap die zich organiseert aan de hand van gezamenlijk bepaalde en toegepaste regels.	Presentatie Waag Technology & Society naar Elinor Ostrom
Informele hulp en ondersteuning	Hulp en ondersteuning verleend door niet-professionals. De hulp en ondersteuning van hele sociale netwerk (familie, kennissen, burens), (georganiseerde) vrijwilligers en de mantelzorger(s) aan iemand met een ondersteuningsbehoefte.	Agenda Informele Zorg Vrijwillige Inzet
Leefbaarheid	De mate waarin de kwaliteit van de leefomgeving is afgestemd op de menselijke behoeften, verlangens en eisen.	Subsidieregeling Bewonersinitiatieven
Leefwereld	De directe omgeving van iedere burger zelf. Je behoort tot de leefwereld van een ander omdat je een familieband hebt, burens bent, elkaar van de sportclub kent en dergelijke. De motivatie om in de leefwereld iets voor een ander te doen ligt in de sfeer van de persoonlijke of maatschappelijke betrokkenheid.	Agenda Informele Zorg Vrijwillige Inzet
LHBTIQ+	Lesbische vrouwen, Homoseksuele mannen, Biseksuele mensen, Transgender personen en Intersekse personen. "Q" staat voor "Queers" voor de mensen die de mannelijke en vrouwelijke identiteiten in twijfel trekken en "+" staat voor de mensen die zich bij geen van deze labels thuis voelen.	Diversiteit, Regenboogboek
Maatschappelijk initiatief	Een maatschappelijk initiatief is een lokaal samenwerkingsverband dat het initiatief neemt om een maatschappelijk doel na te streven en dit zelf of samen met buurtbewoners en andere partners uitvoert. Er zijn verschillende vormen van initiatieven. Bij co-creatie werken de gemeente en de initiatiefnemers samen aan een gemeenschappelijk doel, ieder vanuit eigen verantwoordelijkheid en expertise. Bij Right to Challenge neemt een maatschappelijk initiatief een overheidstaak over inclusief middelen en verantwoordelijkheden daar waar het initiatief dit met bredere betrokkenheid efficiënter of goedkoper kan.	Ruimte voor Initiatief

Term	Omschrijving	Te vinden in
Mantelzorg(er)	Mantelzorg is de langdurige en onbetaalde zorg voor een naaste (partner, ouder, kind, vriend, kennis) die chronisch ziek is of een lichamelijke, verstandelijke of psychiatrische beperking heeft. Een mantelzorger geeft zorg aan iemand met wie hij een persoonlijke band heeft. Mantelzorg overschrijdt de normale (gebruikelijke) zorg. Een mantelzorger is geen beroepskracht.	Agenda Informele Zorg Vrijwillige Inzet
Samenredzaamheid	Er met elkaar voor zorgen dat iedereen kan meedoen door elkaar te steunen en verantwoordelijkheid te nemen.	Samen vooruit
Sociale basis	Breed en laagdrempelig aanbod van activiteiten en ondersteuning in de eigen buurt of wijk, om zelfredzaam te zijn, talenten te ontwikkelen en mee te doen in de stad. Op initiatief van Amsterdammers, professionele organisaties, vrijwilligersorganisaties of de gemeente georganiseerd.	Samen vooruit
Sociale cohesie	Maatschappelijke samenhang, mate waarin mensen zich met elkaar verbonden voelen in een bepaalde buurt	Subsidieregeling Bewonersinitiatieven
Systeemwereld	De systeemwereld doet dingen voor mensen die zij niet per se zelf kent. Professionals, beleidsambtenaren, wethouders, vrijwilligers, zij allen voeren op grond van ieder hun eigen motivatie activiteiten uit ten behoeve van anderen. De systeemwereld is de wereld die activiteiten in de leefwereld moet ondersteunen: een deugdelijke bureaucratie, regels, targets, enzovoorts.	Agenda Informele Zorg Vrijwillige Inzet
Vrijwillige inzet	Mensen die zich onbetaald inzetten: voor een ander (individueel niveau) of groepen met een ondersteuningsbehoefte of voor activiteiten in de buurt.	Agenda IZVI
Vrijwilliger	Iemand die zich onbetaald en belangeloos inzet voor anderen die hulp of zorg nodig hebben.	Subsidieregeling Basisvoorzieningen in de stadsdelen
Vrijwilligersorganisatie	Een met naam en adres genoemde organisatie met een maatschappelijke doelstelling zonder winst oogmerk, die met enige regelmaat activiteiten organiseert in het algemeen belang waarbij de uitvoering door vrijwilligers wordt gedaan. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in een vrijwilligersgestuurde organisatie en een vrijwilligersondersteunende organisatie.	Subsidieregeling Basisvoorzieningen in de stadsdelen
Zelfredzaamheid	Vermogen om zelfstandig je leven te leiden, je te kunnen ontwikkelen en de veerkracht om je problemen op te lossen.	Samen vooruit